

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

ODRA, ŚWINKA i RÓŻYCZKA

OJCZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

ODRA – wirusowa choroba wieku dziecięcego, charakteryzująca się m.in. pojawianiem się czerwonych plamek na skórze – wzięła swoją nazwę wcale nie od rzeki, tylko od określenia wysypki. Co najmniej od XVII w. (na co wskazują poświadczenia w tekstach pisanych) czerwonawą wysypkę, czyli liczne, czerwone, chorobowe plamki występujące czasem na skórze, określano mianem odry. Plamki takie wyglądają bowiem jak otarcia skóry: dziś powiemy OTARCIA, kiedyś powiedziano by ODARCIA – stąd ODRA. W drugiej połowie XIX w., gdy spolszczano nazwy chorób, zawężono znaczenie wyrazu ODRA do choroby o łacińskiej nazwie moribilli. ŚWINKA – med. nagminne zapalenie przyusznic – charakteryzuje się tym, że choremu obrzmiewa i puchnie szyja w okolicy ślinianek, a to naszym przodkom kojarzyło się z wyglądem świńskiego łba osadzonego na krótkiej i grubej szyi. Widocznie jednak współczucie dla chorych, a może i to, że na świnkę chorują głównie dzieci, spowodowało nadanie jej zdrobniałej nazwy (świnka, a nie: świnia). Także RÓŻYCZKA ma nazwę zdrobniałą – może z tych samych względów. W tym wypadku jednak podstawą przeniesienia znaczenia wyrazu pospolitego na nazwę choroby był nie wygląd chorego, tylko barwa miejsc chorobowych (plam na skórze): od różowej po pąsową.